

Criteria voor duurzaam inkopen van **Gas**

Versie: 1.2

Datum: oktober 2011

Colofon

Dit criteriadocument voor het duurzaam inkopen van Gas is opgesteld in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Afbakening van de productgroep.....	4
1.2	Status en relatie tot vernieuwing Duurzaam Inkopen	4
2	Markt en duurzaamheid.....	5
2.1	Gasmarkt	5
2.1.1	Wet- en regelgeving.....	5
2.1.2	Aanbod gasproducten.....	5
2.1.3	Gasvraag van de overheid	6
2.1.4	Compensatie broeikasgassen.....	7
2.1.5	Gascertificatensysteem.....	8
2.1.6	Inkoop hernieuwbaar gas	8
2.1.7	Additionaliteit van hernieuwbaar gas.....	9
2.2	Duurzaamheidsaspecten	9
2.2.1	Duurzaamheidsaspecten van gas.....	10
2.2.2	Duurzaamheidsaspecten verdeeld over de gasproducten.....	12
3	Duurzaamheid in het inkoopproces	14
3.1	Vorbereidingsfase (aandachtspunten).....	14
3.2	Specificatiefase (criteria)	15
3.2.1	Kwalificatie van leveranciers.....	15
3.2.2	Programma van eisen.....	15
3.2.3	Gunningscriteria.....	16
3.2.4	Contract	18
3.3	Gebruiksfase (aandachtspunten).....	19
4	Meer informatie.....	20
	Bijlage 1 Wijzigingen ten opzichte van vorige versie.....	21
	Bijlage 2 Rekenvoorbeeld gunningscriterium.....	22

1 Inleiding

De overheid wil concrete stappen zetten naar een duurzame samenleving en geeft zelf het goede voorbeeld. Door als overheid duurzaam in te kopen, krijgt de markt voor duurzame producten een stevige impuls. De verschillende overheden hebben voor zichzelf doelen gesteld ten aanzien van duurzaam inkopen. Om de doelstellingen te bereiken zijn duurzaamheidscriteria ontwikkeld voor een groot deel van de producten, diensten en werken die overheden inkopen. Deze criteria zijn geen regelgeving maar zijn bedoeld als handvat om duurzaam in te kopen.

In dit document vindt u de criteria voor de productgroep Gas. Ook vindt u in dit document aandachtspunten voor de fase vóór en ná de inkopen, achtergrondinformatie, afwegingen bij de criteria, uitwerking van de criteria in bestekteksten en uitwerking van de beoordeling van criteria.

1.1 Afbakening van de productgroep

De productgroep gas omvat alle gas die van het openbare gasnet en via transport over de weg betrokken wordt door een eindverbruiker. Het gas is gewonnen uit gasproductievelden in binnen- en buitenland en/of uit biomassa.

De volgende CPV-code is op deze productgroep van toepassing: 0912000-6 Gasvormige brandstoffen.

1.2 Status en relatie tot vernieuwing Duurzaam Inkopen

Dit document is in oktober 2011 geactualiseerd. Zie bijlage 1 voor een toelichting op de wijzigingen.

In juni 2011 heeft de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu positief gereageerd op een advies van VNO-NCW, MKB-Nederland, MVO-Nederland, De Groene Zaak en NEVI met aanbevelingen voor duurzaam inkopen. Op enkele punten komt dit document al tegemoet aan de aanbevelingen, voor andere voorstellen wordt bekeken op welke wijze deze kunnen worden verwerkt. Om optimaal duurzaam in te kopen is daarom het dringend advies om naast dit document kennis te nemen van de voor inkopers relevante aanbevelingen zoals zijn gebundeld op de website van [PIANOO](#). Het gaat onder meer om het meenemen van duurzaamheid in het hele inkoopproces en het in dialoog treden met de markt. Bij deze aanbevelingen worden in de loop van de tijd meer concrete handvatten geplaatst. Ook het verwerken van de aanbevelingen in de criteriadocumenten wordt ter hand genomen. Op de website van [AgentschapNL](#) staat de planning voor de aanpassing van de criteriadocumenten.

2 Markt en duurzaamheid

In dit hoofdstuk vindt u de inhoudelijke afwegingen die geleid hebben tot de set van criteria voor de productgroep Gas.

2.1 Gasmarkt

In deze paragraaf is een overzicht gegeven van wet- en regelgeving in de gasector en van de gasproducten die op dit moment door leveranciers op de markt aangeboden worden, gevolgd door een overzicht van de hoeveelheid van het door de overheid gevraagde gas.

Omdat gas niet van producent, door het gasleidingennet heen, gevolgd kan worden naar de afnemer toe, zijn er certificatsystemen ontwikkeld. Deze gascertificatsystemen worden in deze paragraaf nader toegelicht. Tevens wordt het begrip additionaliteit beschreven.

2.1.1 Wet- en regelgeving

Nederland is gehouden aan gemeenschappelijke regels voor de Interne Markt voor gas, zoals vastgelegd in de richtlijn nr. 2003/72/EG. Deze richtlijn houdt in dat iedere afnemer vrij is zelf gas te produceren en/of zijn eigen leverancier mag kiezen. Deze Europese richtlijn is vertaald naar de Nederlandse Gaswet.

In de Nederlandse Gaswet wordt gesproken over producenten, netbeheerders en afnemers. Het punt waarop de producent het door hem geproduceerde gas op het gasnet zet is nauwkeurig vastgelegd in de gaswet (hier wordt ook gemeten hoeveel gas op het gasnet wordt gezet). Het punt waar de afnemer het gas van het net afhaalt is nauwkeurig beschreven. Ook hier wordt het gas nauwkeurig gemeten. Op dit punt wordt het gas 'ingekocht'. De netbeheerder is de onafhankelijke organisatie die er voor moet waken dat het gasnet goed blijft functioneren en dat verbruik van gas en productie ten alle tijden in evenwicht is. Daarnaast heeft de netbeheerder ook taken en bevoegdheden die er voor moeten zorgen dat het gasnet in technisch opzicht goed blijft functioneren.

De richtlijn duurzame energie 2009/28/EG (beter bekend als 'RED'¹) geeft de lidstaten de mogelijkheid om een subsidiesysteem op te zetten voor alleen nationale producenten. In deze richtlijn zijn ook duurzaamheidcriteria geformuleerd voor de productie van biobrandstoffen en vloeibare biomassa. Nederland heeft een subsidieregeling voor de productie van duurzame energie opgezet: Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie (SDE+). Producenten krijgen over een periode van 12 jaar en binnen bepaalde productiecondities een garantietarief voor iedere geproduceerde Nm³ groen gas dat ingevoerd wordt in het openbare gasnet.

2.1.2 Aanbod gasproducten

In Nederland bieden leveranciers op twee manieren gas aan:

- 1) via het openbare gasnet
- 2) niet via het openbare gasnet.

---

¹ RED = Renewable Energy Directive

Via het openbare gasnet

De volgende gasproducten worden via het gasnet aangeboden:

- *Aardgas*
Aardgas is een fossiele brandstof. Het is geurloos, licht ontvlambaar en niet giftig. Het bestaat uit methaan, lichte koolwaterstoffen als ethaan, propaan en butaan en bijkomende stoffen zoals koolstofdioxide en stikstof. De samenstelling van aardgas verschilt per regio.
- *Groen gas*
Groen gas is een gasvormige energiedrager die wordt verkregen uit hernieuwbare biomassa en is opgewerkt naar een kwaliteit gelijk aan de aardgaskwaliteit in het openbare net. Groen gas wordt geïnjecteerd op het aardgasnet en kan op elke gewenste plek uit het aardgasnet worden afgenomen. Groen gas kan worden gedifferentieerd naar soort bron (stortgas, RWZI's/AWZI's, GFT vergisting, mest vergisting met reststoffen, of vergassing van biomassa). Een certificatenstelsel is nodig om de oorsprong van het groen gas dat uit het gasnet wordt afgenomen aan te tonen (zie paragraaf 2.1.5).
- *Gecompenseerd aardgas*
De broeikasgassen die vrijkomen bij gebruik van aardgas kunnen worden gecompenseerd met projecten elders in de wereld (zie paragraaf 2.1.4). Deze projecten kunnen additioneel zijn (projecten die zonder verkoop van de CO₂-reductiecertificaten niet tot stand zouden zijn gekomen). Er zijn meerdere soorten CO₂-reductiecertificaten mogelijk.

Niet via het openbare gasnet

Ook buiten het openbare gasnet worden diverse gasproducten verhandeld. Deze worden onder andere toegepast als transportbrandstof. Voor gasproducten die buiten het openbare gasnet verhandeld worden zijn eveneens certificaten beschikbaar om de oorsprong van de duurzame variant aan te tonen.

Het totale aanbod van gas is in principe toereikend. In zeer koude perioden in de winter kan er voldoende aardgas geleverd worden om aan de extreem hoge vraag te voldoen. De productie van gas volgt de vraag. In het verleden is het nooit voorgekomen dat de vraag naar gas niet gevolgd kon worden.

Hernieuwbaar gas

Gas, al dan niet betrokken via het openbare gasnet, dat opgewekt is in een productie-installatie die uitsluitend gebruik maakt van hernieuwbare energiebronnen², alsmede gas, opgewekt met uitsluitend hernieuwbare energiebronnen in een hybride productie-installatie die ook fossiele energiebronnen kan gebruiken, zal in dit document aangeduid worden als "hernieuwbaar gas".

Op dit moment zijn groen gas (via het openbare gasnet) en biomethaan (via wegtransport) de twee bekendste vormen van hernieuwbaar gas.

2.1.3 Gasvraag van de overheid

De vraag naar gas van de centrale overheid wordt geschat op een jaarlijks verbruik van 150 miljoen m³. Er is op dit moment geen inzicht in getallen over de hoeveelheid gas die door andere overheden jaarlijks gevraagd wordt.

---

² Wind, zonne-energie, aardwarmte, golfenergie, getijdenenergie, waterkracht, biomassa, stortgas, rioolwaterzuiveringgas en biogas.

2.1.4 Compensatie broeikasgassen

Het gebruik van fossiel gas levert emissies van broeikasgassen. In het geval deze broeikasgassen elders worden gereduceerd wordt gesproken over compensatie.

Gebaseerd op het monitoringprotocol van de Nederlandse Emissieautoriteit wordt de emissie van CO₂ door aardgas als volgt bepaald:

$$\text{formule 1: } E_{\text{CO}_2} = B * S * e * O$$

hierin is

E_{CO_2}	de emissie, in ton CO ₂ /j
B	het brandstofverbruik, in Nm ³ /j
S	de stookwaarde, in TJ/Nm ³
e	de emissiefactor, in ton CO ₂ /TJ
O	de oxidatiefactor

Voor aardgas gelden de volgende waarden:

stookwaarde S:	31,65 * 10 ⁻⁶ TJ/Nm ³
emissiefactor e:	56,1 ton CO ₂ /TJ
oxidatiefactor O:	0,995

De CO₂ emissie door het verbranden van aardgas wordt derhalve als volgt bepaald:

$$\text{formule 2: } E_{\text{CO}_2} = B_{\text{aardgas}} * 31,65 * 10^{-6} * 56,1 * 0,995$$

hierin is

E_{CO_2}	de emissie, in ton CO ₂ /j
B_{aardgas}	het aardgasverbruik, in Nm ³ /j

Hieruit is af te leiden dat de emissie 1,767 ton CO₂ per 1000 Nm³ aardgas bedraagt.

Voor projecten die broeikasgassen reduceren kunnen door onafhankelijke instanties certificaten uitgegeven worden die verhandelbaar zijn. Centraal staat de vraag of alle in de praktijk uitgegeven reductiecertificaten daadwerkelijk de emissie van broeikasgassen reduceren.

Belangrijke elementen voor broeikasgasreductie eenheden zijn de additionaliteit (zou de broeikasgasreductie -lees het project- ook bestaan als de reductiecertificaten niet zouden zijn uitgegeven en verkocht?), wordt de reductie gerealiseerd met duurzame energieprojecten (en wordt dus een bijdrage geleverd aan vermindering gebruik eindige brandstoffen?), als er sprake is van biomassa (hoe duurzaam was dan de biomassa?), etc.

Naar aanleiding van een brief van oud-minister Cramer aan de Tweede kamer³ is onderzocht hoe het ambitieniveau van het bestaande generieke criterium voor klimaatcompensatie versterkt kan worden, door uitsluitend nog VER-credits toe te laten die zijn gegenereerd onder 'voldoende betrouwbare standaarden'. CDM en Gold Standard werden hierbij als uitgangspunt genoemd, maar de Minister stond open voor andere standaarden van 'vergelijkbaar niveau'. Het is echter nog niet mogelijk gebleken eenduidig te formuleren wat verstaan dient te worden onder dit 'vergelijkbare niveau'. Het generieke criterium voor klimaatcompensatie wordt hierom vooralsnog niet aangepast.

---

³ TK 2008-2009, 31209, nr.75

2.1.5 Gascertificatensysteem

Een gascertificatensysteem is essentieel om de oorsprong van hernieuwbaar gas aan te kunnen tonen. Een gascertificatensysteem is een 'book and claim'-systeem. Dit wil zeggen dat daar waar hernieuwbaar gas geproduceerd wordt, een certificaat wordt uitgegeven in een veelvoud van één MWh, en daar waar het hernieuwbaar gas door een afnemer geconsumeerd wordt, het certificaat afgeboekt wordt in een veelvoud van één MWh. Het afboeken zorgt ervoor dat het gascertificaat niet meer verhandelbaar is. Het certificaat wordt uniek genummerd en bijgehouden in een gecentraliseerde database.

Op het gascertificaat kan onder andere worden vastgelegd wanneer, waar en op welke manier (opwekmethode) hernieuwbaar gas is opgewekt. Een afnemer kan op deze manier naar gas van een specifieke bron, land of zelfs maand vragen als daar behoefte aan is. In het algemeen kan gesteld worden, dat dit onderscheid alleen mogelijk is op basis van de informatie die op het certificaat staat vermeld.

Met steun van de overheid is er een gascertificatensysteem opgezet door de Gasunie. Vertogas is de uitgevende instantie die deze certificaten uitgeeft, beheert en afboekt. Het Vertogas-systeem is nog niet volgens een Europese standaard opgezet. Het Vertogas-systeem is wel een open systeem en ook afnemers kunnen in het systeem een certificaatrekening openen en certificaten afboeken.

Wettelijk is er geen certificatenstelsel verankerd voor gas waardoor het, in tegenstelling tot bij elektriciteit, mogelijk is dat diverse organisaties een eigen systeem hanteren of initiatieven ondernemen om een concurrerend certificatenstelsel op te zetten.

Buiten Nederland, bijvoorbeeld in Duitsland en in Zweden, bestaan soortgelijke gascertificatenstelsels. Alhoewel internationale handel in gascertificaten op dit moment nog nauwelijks voorkomt, kunnen Nederlandse afnemers van fossiel gas hun verbruik verduurzamen door gascertificaten af te nemen bij een buitenlands gascertificatenstelsel. Daarnaast neemt Vertogas de eerste verkennende stappen om certificaten van de Duitse certificerende instantie Deutsche Energie Agentur GmbH (DENA) over te kunnen boeken naar het Vertogas-certificatenstelsel, zodat op termijn via Vertogas ook buitenlandse gascertificaten kunnen worden afgeboekt.

2.1.6 Inkoop hernieuwbaar gas

Het certificatenstelsel zorgt ervoor dat de inkoop van hernieuwbaar gas bestaat uit de combinatie van gas (al dan niet via het openbare gasnet) en een gascertificaat. Er zijn twee manieren om hernieuwbaar gas in te kopen:

- 1) De meest voor de hand liggende vorm van het inkopen van hernieuwbaar gas is door deze bij een leverancier van hernieuwbaar gas in te kopen. De afnemer koopt in dat geval het hernieuwbare gas; de leverancier zorgt voor de levering van het gas en het afboeken van de gascertificaten.
- 2) Er bestaan ook 'open' gascertificatenstelsels, waarin iedere afnemer zelf een certificatenrekening kan openen bij de uitgevende instantie (of dit laten doen door een derde partij) en voor zijn eigen gasconsumptie gascertificaten in kan kopen en bij laten schrijven op zijn certificatenrekening. De gasleverancier levert in dit geval fossiel gas en heeft dus geen enkele verantwoordelijkheid om hier gascertificaten tegenover te stellen. De afnemer kan echter wel zelf de door hem ingekochte gascertificaten afboeken, waardoor zijn gasconsumptie als duurzaam kan worden aangemerkt. Deze manier van inkoop is niet wettelijk verankerd, waardoor een onafhankelijke controle noodzakelijk kan zijn. Deze controle kan bijvoorbeeld gedaan worden door een accountant. Deze verklaart vervolgens dat tegenover de gasconsumptie een gelijke hoeveelheid gascertificaten is afgeboekt bij de uitgevende instantie.

Een reden om te kiezen voor de separate inkoop van fossiel gas en gascertificaten kan zijn dat de afnemer grote volumes inkoop en/of voor gas een leveringscontract wenst te sluiten met een zo lang mogelijke looptijd. Gasleveranciers zijn vaak vooral voor grote volumes niet

bereid een prijs af te geven voor de gascertificaten gedurende deze hele periode. Een afnemer die zelf zorgt voor de inkoop van en het afboeken van gascertificaten kan een grotere flexibiliteit hebben in zijn keuzes.

2.1.7 Additionaliteit van hernieuwbaar gas

Men spreekt van additionaliteit voor hernieuwbaar gas als het inkopen van hernieuwbaar gas leidt tot toegevoegde milieuwaarde (in de energievoorziening). Centraal staat het verband tussen afname van hernieuwbaar gas en productie van hernieuwbaar gas: leidt het inkopen van hernieuwbaar gas tot veranderingen aan productiekant? Gezien het feit dat de vraag naar hernieuwbaar gas op dit moment groter is dan het aanbod, heeft de vraagzijde van de hernieuwbare gasmarkt de potentie additionaliteit te bewerkstelligen (in tegenstelling tot de duurzame elektriciteitsmarkt). In veel gevallen komen nieuwe investeringen tot stand omdat er subsidieregelingen bestaan (in Nederland en daar buiten in de EU). Zonder deze subsidies zal een deel van het hernieuwbare gas te duur zijn voor de vraagzijde. In een aantal gevallen is echter rendabele productie van hernieuwbaar gas ook mogelijk zonder subsidie (o.b.v. stortgas en rioolgas). Op dit moment zal dus enkel het al of niet inkopen van hernieuwbaar gas niet altijd direct leiden tot meer productie van hernieuwbaar gas.

Onderzocht is in hoeverre een criterium is op te stellen dat het creëren van additionele milieuwaarde aanmoedigt of verplicht. Dit is echter niet mogelijk gebleken. De Europese aanbestedingsregelgeving stelt dat de eisen en wensen die aan een levering, dienst of werk worden gesteld, een relatie moeten hebben en in verhouding moet staan met (de omvang van) het product dat of dienst die daadwerkelijk wordt ingekocht (het 'voorwerp van de opdracht'). Dit wordt *proportionaliteit* genoemd.

Het eisen van een duurzame manier van produceren heeft echter niet altijd een directe relatie met het product of dienst die wordt ingekocht en is hiermee niet altijd proportioneel. Dit geldt ook voor additionaliteit. Door middel van het stellen van inkoopcriteria zou geëist kunnen worden dat de inkoop moet leiden tot een bepaalde additionele milieuwaarde. Een dergelijk criterium zou de marktwerking van de duurzame gasmarkt kunnen verbeteren: vraag leidt door een dergelijk criterium immers tot nieuw aanbod van hernieuwbaar gas. Echter de wens (dan wel eis) nieuwe productie-installaties te realiseren heeft geen directe relatie met de daadwerkelijke inkoop van gas (het voorwerp van de opdracht) en kan hierom uit oogpunt van proportionaliteit niet worden opgenomen als inkoopcriterium. Dit geldt voor zowel de inkoop van hernieuwbaar gas direct bij een energieleverancier als voor de losse inkoop van gascertificaten.

Desalniettemin kan de inkoop van hernieuwbaar gas gezien worden als een aanmoediging aan de producenten om meer hernieuwbaar gas te gaan produceren. Door als overheid het voorbeeld te geven hernieuwbaar gas in te kopen, geeft de overheid een sterk signaal naar de markt dat het vervangen van fossiel gas door hernieuwbaar gas wenselijk is. Daarnaast kan de inkoop van hernieuwbaar gas door middel van communicatie door de overheid gebruikt worden ter bewustwording van en een duurzame uitstraling naar de burgers. Ook hechten veel overheden waarde aan het beperken van hun individuele carbon footprint. Een bewuste keus voor duurzame gas heeft grote gevolgen voor de carbon footprint van de individuele afnemer.

2.2 Duurzaamheidsaspecten

In deze paragraaf worden de duurzaamheidsaspecten van de gasproducten nader belicht. Aangegeven wordt in hoeverre het desbetreffende duurzaamheidsaspect een rol kan spelen bij duurzaam inkopen. Vervolgens worden de onderscheiden gasproducten getoetst op de genoemde duurzaamheidsaspecten. Aan het einde van dit hoofdstuk worden ook de onderwerpen "Cradle-to-Cradle" en de "sociale aspecten" behandeld in relatie tot de inkoop gas.

2.2.1 Duurzaamheidsaspecten van gas

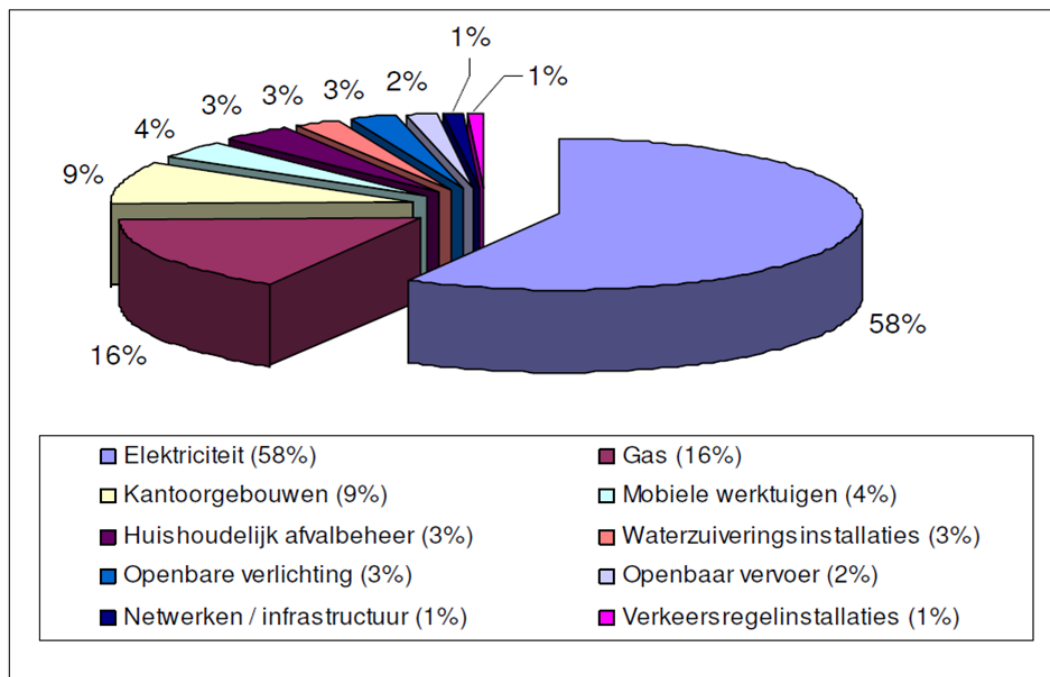
Het belangrijkste milieuaspect van de gasvoorziening is de uitstoot van CO₂. Daarnaast zijn in Europa voor duurzame energie in het algemeen en dus ook voor hernieuwbaar gas aparte doelstellingen geformuleerd⁴: naast CO₂-reductie levert hernieuwbaar gas tevens een bijdrage aan 'security of supply' (uitputting van grondstoffen en verkleinen van de afhankelijkheid van de import van brandstoffen uit andere landen/buiten Europa) en innovaties in de gasvoorziening. Met de term duurzaamheidsaspecten wordt in deze paragraaf alleen gerefereerd aan de milieuaspecten (emissies van CO₂ en verzurende emissies), uitputting van grondstoffen en sociale aspecten, maar niet aan innovatieaspecten en het verkleinen van de afhankelijkheid van de import van fossiele bronnen.

CO₂ -uitstoot

Eén van de belangrijkste veroorzakers van de klimaatverandering is het broeikasgas CO₂. Tijdens verbranding van fossiel gas ontstaat CO₂. Deze CO₂ levert een grote bijdrage aan de totale CO₂-uitstoot in Europa en Nederland. De CO₂-emissies van de diverse gasproducten verschillen zeer sterk, wat de CO₂-uitstoot een belangrijk duurzaamheidsaspect voor duurzaam inkopen maakt.

Het potentieel van CO₂-reductie door de productgroep gas is groot ten opzichte van de andere Duurzaam Inkopenproductgroepen, zoals hieronder geïllustreerd, waardoor het duurzaam inkopen van gas van groot belang is.

Figuur 1. Bijdrage van productgroepen Duurzaam Inkopen aan CO₂ reductie (totaal 3 Mton)

Bron: DHV, 'De impact van duurzaam inkopen, Verkenning van de effecten op markt en milieu', in opdracht van VROM, maart 2009.

Uitputting fossiele brandstoffen

Fossiele brandstoffen zijn eindig en zullen eens uitgeput raken. De schattingen van wanneer dit zal gebeuren hangt af van het tempo waarin fossiele brandstoffen wordt gebruikt in de

⁴ Richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0016:0062:nl:PDF>)

toekomst en liggen in de orde van 50 tot 100 jaar. De uitputting van fossiele brandstoffen wordt gezien als een reëel gevaar voor een evenwichtig ecosysteem. Bij een tekort aan energiebronnen zal, door een verhoogde concurrentie naar deze bronnen, een onevenwichtig grotere druk worden uitgeoefend op het ecosysteem. Om deze reden vormt de uitputting van fossiele brandstoffen een belangrijk thema voor duurzaam inkopen.

Voor de opwekking van hernieuwbaar gas wordt geen fossiele brandstoffen ingezet.

Specifieke duurzaamheidsaspecten voor biomassa

De inzet van biomassa is de afgelopen jaren een 'hot issue' in de politiek en de media. Er is een groot aantal duurzaamheidsaspecten specifiek aan de inzet van biomassa te benoemen.

Een belangrijk duurzaamheidsaspect is de uitstoot van broeikasgassen. Deze uitstoot hangt echter sterk af van het gebruikte type biomassa. Bij de productie van energiegewassen komt bijvoorbeeld het broeikasgas N₂O (lachgas) vrij. Daarnaast is voor de productie en het transport van biomassa ook energie nodig. Deze energie is vaak afkomstig uit fossiele brandstoffen, zoals benzine of diesel in transportvoertuigen en landbouwmachines. Deze aspecten kunnen voor ieder type biomassa anders zijn.

Aan de andere kant zorgt de inzet van afvalbiomassastromen voor de energieproductie voor een duidelijke CO₂-emissiereductie, als deze afvalstromen anders gestort zou worden. Er wordt namelijk voorkomen dat er fossiele brandstoffen moeten worden ingezet.

Daarnaast spelen een groot aantal andere duurzaamheidsaspecten een rol, zoals behoud van bodemkwaliteit, concurrentie met voedsel, behoud van biodiversiteit en voorkomen van uitputting van grondwater. Dit maakt biomassa een belangrijk duurzaamheidsaspect voor duurzaam inkopen.

De Commissie Duurzaamheidvraagstukken Biomassa (beter bekend als de 'Commissie Corbey')⁵ heeft adviezen aan de regering gegeven aangaande de duurzaamheid (en te stellen criteria) van biomassa. Op dit moment zijn deze adviezen nog niet vastgesteld door de regering. Gezien het feit dat de uitstoot van broeikasgassen sterk afhangt van het gebruikte type biomassa, streeft het Programma Duurzaam Inkopen er echter wel naar, binnen de aan duurzaam inkopen gestelde randvoorwaarden, om deze adviezen bij het opstellen van duurzaamheidscriteria zo veel mogelijk te volgen. Hierop wordt in paragraaf 2.2.2 nader ingegaan.

Verzuring

Uitstoot van NO_x en SO_x zijn veroorzaker van verzuring. Anders dan bij CO₂ zijn de effecten zeer lokaal of anders regionaal. De verzurende emissies komen tot stand bij verbranden van gas en zijn sterk afhankelijk van hoe het gas door de afnemer wordt gebruikt en zijn dus niet afhankelijk van het soort gas. Verzuring is om deze reden een minder belangrijk duurzaamheidsaspect voor duurzaam inkopen.

Overige duurzaamheidsaspecten

Naast de hier genoemde aspecten zijn nog een groot aantal andere aspecten te noemen. Denk aan gevaar voor bodemverontreiniging, geluid of afvalstromen. Deze aspecten worden in principe ondervangen in de milieuvergunning en zijn afhankelijk van specifieke lokale omstandigheden. Het instrument van duurzaam inkopen lijkt niet het geëigende instrument om deze milieuaspecten te beïnvloeden.

Cradle to Cradle

Het 'Triple-P' concept (People, Planet, Profit) is een breed en richtinggevend denkkader voor de duurzame ontwikkeling in de samenleving. Recent is er bovendien veel aandacht ontstaan

---

⁵ <http://www.corbey.nl/>

voor het 'Cradle-to-Cradle' concept. Dit concept zet een uitdagend toekomstbeeld neer, namelijk een menselijke samenleving die een positieve invloed heeft op het ecosysteem. Het accent verschuift daarbij van eco-efficiënt (minimaliseren van het ongewenste) naar ecoeffectief (optimaliseren van wenselijke). Producten en productiesystemen worden zodanig ontworpen dat ze een nuttige functie vervullen, ook na afloop van het gebruik. Kortom een duurzame kringloopsamenleving waarin materialen telkens hoogwaardig terugkeren in de technosfeer of biosfeer. Een dergelijke benadering daagt uit tot creativiteit en innovatie. Via Duurzaam Inkopen wil de overheid ontwikkelingen die toewerken naar deze duurzame kringloopsamenleving stimuleren. Meer informatie over hoe de overheid via Duurzaam Inkopen het Cradle-to-Cradle-concept kan stimuleren staat in de brochure die te downloaden is op de website van [PIANOo](#).

Sociale aspecten

Duurzaamheid kent naast milieu ook een sociale invalshoek. Voor Duurzaam Inkopen is het sociale aspect uitgewerkt in enkele generieke instrumenten en daarom niet in dit productgroepspecifieke document opgenomen, zie [de website van PIANOo](#). De afspraken over toepassing van deze instrumenten verschillen per overheidssector.

- Voor de bevordering van internationale arbeidsnormen en mensenrechten in de internationale productieketen zijn sociale voorwaarden opgesteld bedoeld voor toepassing bij aanbestedingen boven de Europese drempelwaarden.
- Voor de bevordering van de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (Social Return) zijn handvatten opgesteld.
- Verantwoordelijk marktgedrag kan worden bevorderd door als overheden en marktpartijen ieder voor zich de goede intenties vast te leggen. Voor de schoonmaakbranche is hiervoor medio 2011 een code ontwikkeld, die als inspiratiebron kan dienen en waarvoor verbreding naar andere sectoren wordt onderzocht.

Er zijn nog andere sociale elementen denkbaar binnen Duurzaam Inkopen. Daarvoor zijn momenteel geen landelijke instrumenten beschikbaar.

2.2.2 Duurzaamheidsaspecten verdeeld over de gasproducten

Gas is afkomstig uit meerdere soorten bronnen, ieder met zijn eigen specifieke duurzaamheidsaspecten. Deze duurzaamheidsaspecten zijn van belang in de discussie over mogelijke criteria voor duurzaam inkopen. Omdat de inkoper in principe zijn eigen pakket aan gasproducten kan samenstellen, worden hier de diverse gasproducten met de duurzaamheidsaspecten van onderliggende bronnen besproken.

Fossiel gas

Bij gebruik van fossiel gas komt CO₂ vrij en wordt de eindige voorraad fossiel gas aangesproken. Dit maakt de inkoop van aardgas niet geschikt voor het verduurzamen van de inkoop van gas.

Hernieuwbaar gas

Hernieuwbaar gas scoort goed op uitputting van fossiele brandstoffen; de fossiele bronnen worden door het gebruik van hernieuwbaar gas niet aangetast. Zoals blijkt uit paragraaf 2.2.1 zijn er voor de verschillende soorten biomassa uiteenlopende milieuprestaties bekend. De score op het gebied van CO₂-uitstoot hangt af van de gebruikte biomassa en rendement van de installatie. De biomassastromen die op dit moment in Nederland worden ingezet voor de productie van hernieuwbaar gas zijn met name biomassastromen met een gunstige CO₂-score.

Aangezien hernieuwbaar gas goed scoort ter voorkoming van uitputting brandstoffen en het gebruik van hernieuwbaar gas goed scoort op het gebied van CO₂-uitstoot, is een criterium opgesteld dat de inkoop van hernieuwbaar gas beoogt aan te moedigen. Door het op dit moment beperkte aanbod van hernieuwbaar gas, is besloten geen minimumeis, maar een gunningscriterium op te nemen.

Tevens is onderzocht in hoeverre een criterium kan worden opgesteld ten aanzien van de in te zetten biomassa. Hierbij is aansluiting gezocht bij de adviezen van de commissie Corbey. De commissie Corbey adviseert de regering om géén duurzaamheidscriteria aan de in te zetten biomassa van kleine installaties (< 5MW) te stellen, omdat de administratieve lastenverzwaring voor kleinere installaties vergeleken met de duurzaamheidswinst te groot wordt geacht. De installaties die op dit moment worden gebruikt bij de opwekking van hernieuwbaar gas hebben allemaal een vermogen kleiner dan 5 MW. Daarom wordt er op dit moment geen criterium gesteld aan de in te zetten biomassa.

Mogelijk worden er op termijn wél grotere installaties voor de opwekking van hernieuwbaar gas in gebruik genomen. Het stellen van een criterium aan de in te zetten biomassa zal hierom bij een nieuwe actualisatie van dit criteriadocument opnieuw moeten worden overwogen.

Gecompenseerd fossiel gas

Bij gebruik van gecompenseerd fossiel gas komt CO₂ vrij die echter via diverse initiatieven gecompenseerd kan worden. De eindige voorraad fossiele brandstof wordt ook bij gebruik van gecompenseerd fossiel gas nog steeds aangesproken, tenzij de CO₂-compensatie bereikt wordt door duurzame energieprojecten elders in de wereld waardoor ook fossiele brandstoffen worden uitgespaard, maar dan buiten Europa.

Vrijwel alle grote gasleveranciers bieden gecompenseerd fossiel gas aan of zijn bezig het product te ontwikkelen. Voor deze variant van het inkopen van gecompenseerd fossiel gas is ook een criterium geformuleerd. In het licht van het op dit moment beperkte aanbod van hernieuwbaar gas is de inkoop van gecompenseerd fossiel gas een geëigende methode om de inkoop van gas te verduurzamen. Daarom is er voor de inkoop gecompenseerd fossiel gas een minimumeis geformuleerd.

Criteria Gas

De inkoper kan zich bij het duurzaam inkopen van gas richten op hernieuwbaar gas en gecompenseerd fossiel gas.

In het licht van het op dit moment beperkte aanbod van hernieuwbaar gas, is de inkoop van gecompenseerd fossiel gas een geëigende methode om de inkoop van gas te verduurzamen. Daarom is er voor de inkoop van gecompenseerd fossiel gas een minimumeis geformuleerd.

Het verduurzamen middels hernieuwbaar gas heeft echter de voorkeur boven gecompenseerd fossiel gas. De gebruikte biomassastromen voor hernieuwbaar gas hebben namelijk een gunstige CO₂-score. Daarnaast wordt door het gebruik van hernieuwbaar gas het gebruik van fossiele brandstoffen vermeden. Om bovengenoemde redenen wordt de inkoper aangemoedigd om hernieuwbaar gas als gunningscriterium op te nemen in de aanbesteding en hieraan de voorkeur te geven boven gecompenseerd fossiel gas.

Enkele werkgroepleden hebben gepleit voor de opname van een minimumeis voor de inkoop van hernieuwbaar gas. Toch heeft de werkgroep gekozen voor een gunningscriterium (een 'wens') voor hernieuwbaar gas. Op dit moment is het aanbod van hernieuwbaar gas erg klein en de markt onvoldoende volwassen om een minimumeis voor hernieuwbaar gas te kunnen stellen. Het belang van het aanmoedigen van de inkoop van hernieuwbaar gas is echter evident. Bij een volgende actualisatie van dit criteriadocument zal hierom worden onderzocht of het gunningscriterium voor hernieuwbaar gas kan worden omgezet in een minimumeis.

3 Duurzaamheid in het inkoopproces

De criteria in dit document zijn verdeeld over de verschillende stappen in het inkoopproces. Meer informatie over de stappen in het inkoopproces en de manier waarop duurzaamheid daarin kan worden meegenomen, vindt u op de website van [PIANOo](#). Het is aan te bevelen deze informatie te bekijken voordat u met de criteria voor deze productgroep aan de slag gaat.

3.1 Voorbereidingsfase (aandachtspunten)

Elke inkoop of aanbesteding begint met het inventariseren van de behoefte van de (interne) klant. Duurzaamheid kan in deze fase meegenomen worden door te onderzoeken of de aanschaf noodzakelijk is en of er een duurzamere oplossing is voor de inkoopbehoefte.

Daarnaast is het van belang dat de organisatie waar de inkoop van gas plaatsvindt, parallel aan het inkooptraject aandacht besteed aan de trias energetica en energiebesparing.

Trias energetica

Trias energetica is een begrip waarmee de volgorde van drie stappen naar een zo duurzaam mogelijke energievoorziening wordt aangeduid:

- 1) Beperk het gebruik van energie door toepassen van vraag- en energiebesparende maatregelen;
- 2) Gebruik zoveel mogelijk duurzame energiebronnen om de energie die nog nodig is op te wekken;
- 3) Zet efficiënte technieken in om het resterende energieverbruik op te wekken.

Energiebesparing

Conform de trias energetica verdient het de aanbeveling om naast de inkoop van gas, ook na te gaan of het gasverbruik verminderd kan worden door de vraag te beperken en energiebesparende maatregelen door te voeren. Energiebesparing kan de inkoop van gas (deels) vervangen. Binnen een aanbestedende dienst, worden besparingsvraagstukken vaak als een ander traject gezien. Daarnaast zijn mogelijke te nemen besparingsmaatregelen vaak gebouw gebonden maatregelen. Deze maatregelen zijn nader beschreven bij de criteria voor de productgroepen “kantoorgebouwen” (beheer en onderhoud, nieuwbouw, renovatie).

Omdat vraagbeperking en energiebesparing belangrijke aspecten zijn voor de toepassing van duurzame energiebronnen verwijzen wij u naar de Agentschap NL site van KOMPAS⁶. Op deze site zijn onder andere energiebesparingsaspecten opgenomen, maar veelal ook verwijzingen naar andere relevante onderdelen van de Agentschap NL website met betrekking tot energiebesparing.

Energiezuinige apparatuur

Het loont de moeite, vooral bij de aanschaf van nieuwe apparatuur, om energiezuinige varianten te overwegen. Energiezuinige apparatuur is vaak wat duurder in aanschaf dan minder energiezuinige apparatuur, daar staat echter een lager gasverbruik en dus een lagere gasrekening tegenover. De terugverdientijd van de extra investering in energiezuinigere apparatuur is veelal slechts enkele jaren vergeleken met minder energiezuinige apparatuur die dezelfde functie verricht.

---

⁶ <http://www.agentschapnl.nl/kompas/>

Energiebesparingsplan

Als het gasverbruik van een inrichting boven de 75.000 m³ ligt, kan het wettelijk verplicht zijn (via de vergunning Wet Milieubeheer) over een energiebesparingsplan te beschikken. Hierin wordt het energieverbruik geanalyseerd, wordt nagegaan welke maatregelen al zijn genomen om het verbruik te verminderen en welke aanvullende maatregelen rendabel zijn om te nemen.

3.2 Specificatiefase (criteria)

In de specificatiefase wordt de behoefte van de (interne) klant vertaald in een aanbestedingsdocument. In deze fase worden geformuleerd:

- Criteria voor de kwalificatie van leveranciers. Dit kunnen uitsluitingsgronden en geschiktheidseisen zijn, ofwel eisen aan de leverancier en in een niet-openbare aanbesteding eventueel ook selectiecriteria, ofwel wensen ten aanzien van de leverancier.
- Een beschrijving van de minimumeisen die ten aanzien van levering, dienst of werk gesteld worden (het Programma van Eisen).
- Gunningscriteria, ofwel wensen voor levering, dienst of werk. Deze zijn alleen van toepassing als gekozen wordt voor het gunnen op Economisch Meest Voordelige Inschrijving.
- Het contract met daarin contractbepalingen.

De criteria in dit document zijn opgesteld om de inkoper te ondersteunen bij het duurzaam inkopen van Gas. De criteria zijn juridisch getoetst. Elke inkoop en aanbesteding is echter maatwerk. Het opstellen van een aanbestedingsdocument blijft dan ook de verantwoordelijkheid van de inkoper.

3.2.1 Kwalificatie van leveranciers

Voor deze specifieke productgroep zijn geen criteria geformuleerd voor de kwalificatie van leveranciers.

3.2.2 Programma van eisen

Het gasverbruik van de overheid dient minimaal middels de inkoop van gecompenseerd fossiel gas te worden verduurzaamd (minimumeis). Het verduurzamen middels hernieuwbaar gas heeft echter de voorkeur. Daarom wordt de inkoper aangemoedigd om waar mogelijk hernieuwbaar gas op te nemen in de aanbesteding door gebruik te maken van het geformuleerde gunningscriterium, te vinden in paragraaf 3.2.3.

Minimumeisen

Gecompenseerd fossiel gas	
Minimumeis nr. 1	<i>De door het gasgebruik van de aanbestedende dienst vrijgekomen broeikasgassen worden voor 100% gecompenseerd.</i> Onder compensatie wordt verstaan: het compenseren van vrijgekomen broeikasgassen (vertaald naar CO ₂ -equivalenten) door het vastleggen van CO ₂ in bomen of het voorkomen van CO ₂ -uitstoot door het investeren in duurzame energie en/of energiebesparing. Er worden geen nadere eisen gesteld aan de wijze van compensatie.

	<p>Gebaseerd op het monitoringprotocol van de Nederlandse emissie-autoriteit wordt de CO₂-emissie als gevolg van het verbranden van aardgas als volgt berekend:</p> <p>$E_{CO_2} = B_{aardgas} * 31,65 * 10^{-6} * 56,1 * 0,995$.</p> <p>De emissie van aardgas bedraagt 1,767 ton CO₂ per 1000Nm³ aardgas.</p> <p>Indien inschrijver nog niet beschikt over een contract voor de compensatie van broeikasgassen, dient hij uiterlijk binnen [x] maanden na ingangsdatum van de overeenkomst een contract met een aanbieder van CO₂-emissierechten te hebben afgesloten waarmee inschrijver kan aantonen dat het gasgebruik van de opdrachtgever door de inschrijver voor minimaal 100% wordt gecompenseerd.</p>
Toelichting voor inkoper	<p>Voor een nadere toelichting op de compensatie van broeikasgassen en de actualisatie van dit criterium die momenteel wordt uitgewerkt, zie paragraaf 2.1.4 van dit criteriadocument.</p> <p>Indien wordt overwogen (deels) hernieuwbaar gas (zoals gedefinieerd in paragraaf 2.1.2 van dit criteriadocument) in te kopen, is dit criterium voor het gedeelte hernieuwbaar gas niet van toepassing. De emissie van hernieuwbaar gas wordt gesteld op 0 ton CO₂ per Nm³. Voor de inkoop van (het deel) hernieuwbaar gas kan gunningscriterium nr 1 worden gebruikt.</p> <p><u>Aanwijzing voor de inkoper met betrekking tot het zelf vergroenen van het gasgebruik:</u></p> <p>De situatie kan zich voordoen dat een inkopende overheid zelf al beschikt over een (raam)-contract met een compensatie van broeikasgassen-aanbieder dan wel zelf een compensatie van broeikasgassen-fonds heeft ingesteld en vanuit dit contract of vanuit dit fonds het gasgebruik wil vergroenen. Dat houdt in dat de inkoper het gas 'grijs' contracteert en zelf vervolgens het gas dient te 'vergroenen' door voor het equivalent van de CO₂-uitstoot van het gebruikte gas CO₂-emissierechten in te kopen. De aanbestedende dienst dient in dat geval zelf de CO₂-uitstoot te berekenen op basis van de bij minimumeis nr. 1 gestelde formule: $E_{CO_2} = B_{aardgas} * 31,65 * 10^{-6} * 56,1 * 0,995$. Het aardgasgebruik van de inkopende overheid staat op de energierekening.</p>

3.2.3 Gunningscriteria

Hernieuwbaar gas	
Gunningscriterium nr. 1	<p><i>Indien tenminste 1 % van de totale hoeveelheid gecontracteerd gas voorzien is van een gascertificaat, wordt hiervoor een virtuele korting op de aangeboden prijs toegekend.</i></p> <p><i>(eventueel gevolgd door:)</i> Naarmate het aandeel van het geleverde gas dat is voorzien van een gascertificaat, hoger is dan 1 % van de totale hoeveelheid geleverd gas, wordt dit onderdeel van de inschrijving naar rato hoger gewaardeerd.</p> <p><i>De Aanbestedende Dienst waardeert het leveren van hernieuwbaar gas met een meerprijs van [x]€/Nm³.</i></p>

Dat houdt in dat de Inschrijver die tenminste 1% (in deze aanbesteding: [volume_hernieuwbaar] Nm³) hernieuwbaar gas levert volgens onderstaande eisen, een virtuele korting krijgt toegekend van [volume_hernieuwbaar] maal [x] €/Nm³. Deze virtuele korting wordt gebruikt voor het beoordelen van de Inschrijvingen.

Voorbeeld (voor uitwerking zie ook bijlage 2):

- Leverancier A biedt een totale gasprijs van 0,40 €/Nm³, zonder hernieuwbaar gas.
- Leverancier B biedt een totale gasprijs van 0,406 €/Nm³, inclusief de levering van 10% hernieuwbaar gas.

De Aanbestedende Dienst waardeert het leveren van hernieuwbaar gas met een meerprijs van 0,07 €/Nm³. De meerprijs dient te worden gebaseerd op marktprijs ten opzichte van klimaatgecompenseerd gas en op de ambities t.a.v. hernieuwbaar gas in relatie tot het beschikbare budget van de Aanbestedende Dienst.

Bij een te contracteren volume van 10 mln Nm³, wordt de beoordeling als volgt:

- Leverancier A: (10 mln Nm³ x 0,40 €c -/- 0 = € 4.000.000
- Leverancier B: (10 mln Nm³ x 0,406 €) -/- (1 mln x 0,07 €) = € 3.990.000

De opdracht wordt gegund aan Leverancier B.

Gezien bovenstaande methode het risico van budgetoverschrijding met zich mee kan brengen, is het aan de Aanbestedende Dienst te overwegen een maximum te stellen aan de toe te kennen virtuele korting.

Onder een 'gascertificaat' wordt verstaan: een verklaring van een certificerende instantie dat de gasproducent met zijn installatie een bepaalde hoeveelheid hernieuwbaar gas op het net heeft ingevoegd, dan wel met andere transportmiddelen bij de afnemer van het gas heeft afgeleverd.

Onder 'hernieuwbaar gas' wordt verstaan: gas, al dan niet betrokken via het openbare gasnet, dat opgewekt is in een productie-installatie die uitsluitend gebruik maakt van hernieuwbare energiebronnen⁷, alsmede gas, opgewekt met uitsluitend hernieuwbare energiebronnen in een hybride productie-installatie die ook fossiele energiebronnen kan gebruiken.

Het gascertificaat voldoet aan de volgende eisen:

1. Het is afgegeven door een gascertificerende instantie;
2. Het is aangevraagd door de hernieuwbaar-gasproducent;
3. Op het gascertificaat wordt minstens het volgende vermeld:
  - o De bron waar het gas is geproduceerd
  - o Een uniek identificatienummer van het gascertificaat

De gascertificerende instantie voldoet aan de volgende eisen:

4. de gascertificerende instantie is onafhankelijk van productie-, handels- en leveringsactiviteiten van gas;
5. de gascertificerende instantie krijgt van de producent de garantie dat voor het geproduceerde gas éénmaal een gascertificaat is aangevraagd;

⁷ Wind, zonne-energie, aardwarmte, golfenergie, getijdenenergie, waterkracht, biomassa, stortgas, rioolwaterzuiveringgas en biogas.

	<p>6. de gascertificerende instantie garandeert dat voor het geproduceerde gas éénmaal een gascertificaat wordt uitgegeven;</p> <p>7. de gascertificerende instantie zorgt ervoor dat het gascertificaat wordt afgegeven, overgedragen en afgeboekt.</p> <p>De gascertificerende instantie kan zich zowel in Nederland als in het buitenland bevinden. De gascertificerende instantie accepteert alleen gascertificaten van uitgevende instanties indien die voldoen aan bovenstaande 7 eisen.</p> <p>Vertogas en gascertificaten van Vertogas voldoen sowieso aan de hierboven gestelde eisen aan een gascertificerende instelling en gascertificaten.</p>
Toelichting voor inkoper	<p>Indien bovenstaand gunningscriterium wordt toegepast bij de aanbesteding kan onderstaande contractvoorwaarde in de (concept)overeenkomst worden opgenomen.</p> <p>Verificatie: de inschrijver(s) aan wie u voornemens bent te gunnen kunt u vragen om een opgave met het percentage van het te leveren gas waarvoor een gelijke hoeveelheid gascertificaten wordt afgeboekt. Alhoewel internationale handel in gascertificaten nog nauwelijks voorkomt kunnen de gascertificaten ook afkomstig zijn van een gascertificerende instantie in het buitenland.</p>

3.2.4 Contract

Contractbepalingen

Hernieuwbaar gas	
Contractbepaling nr. 1	<i>Opdrachtnemer verstrekt jaarlijks aan Opdrachtgever met iedere jaarafrekening een overzicht van de in die periode afgeboekte gascertificaten.</i>
Toelichting voor inkoper	Een overzicht van afgeboekte gascertificaten kan nog niet worden verstrekt wanneer er nog geen opdracht is verstrekt of overeenkomst is gesloten, gezien gascertificaten pas worden afgeboekt op het moment dat het gas daadwerkelijk geleverd wordt. Daarom wordt met behulp van de verklaring en bovenstaande contract voorwaarde verplicht gesteld na levering van het gas de bewijzen te verstrekken.

Sociale aspecten	
Contractbepaling nr. 2	<ul style="list-style-type: none"> • Voor de bevordering van internationale arbeidsnormen en mensenrechten in de internationale productieketen zijn sociale voorwaarden opgesteld bedoeld voor toepassing bij aanbestedingen boven de Europese drempelwaarden. Zie de website van PIANOo over sociale voorwaarden. • Voor de bevordering van de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (Social Return) zijn handvatten opgesteld. Zie de website van PIANOo over Social Return.

Toelichting voor inkoper	Duurzaamheid kent naast milieu ook een sociale invalshoek. Voor Duurzaam Inkopen is het sociale aspect uitgewerkt in enkele generieke instrumenten en daarom niet in dit productgroepspecifieke document opgenomen. De afspraken over toepassing van deze instrumenten verschillen per overheidssector.
-----------------------------	---

3.3 Gebruiksfase (aandachtspunten)

Nadat het inkooptraject is afgerond en een product of dienst is ingekocht, bestaan er mogelijkheden om het product op een duurzame wijze te gebruiken. In de gebruiksfase vormen (wederom) energiebesparing en de aanschaf van energiezuinige apparatuur een aandachtspunt.

4 Meer informatie

Relevante regelgeving:

- Richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0016:0062:nl:PDF>
- Een overzicht van wet en regelgeving is te vinden op de site van de Energie Kamer:
<http://www.energiekamer.nl/nederlands/gas/regelgeving/index.asp>

Rapporten:

- Duurzaam Inkopen 2.0:
<http://www.pianoo.nl/document/1403/rapport-duurzaam-inkopen-20>
- Website Commissie Duurzaamheidsvraagstukken Biomassa (Commissie Corbey):
<http://www.corbey.nl/>
- Rapport over biomassa handel in Nederland:
<http://www.bioenergytrade.org/t40reportspapers/055f1e9c420c24b02/index.html>

Overige criteriadocumenten:

- Huidige criteriadocumenten: <http://www.pianoo.nl/duurzaaminkopen/criteria>

Bijlage 1 Wijzigingen ten opzichte van vorige versie

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van versie 1.0, datum 23 juli 2008 zijn:

- De lay-out van het document is aangepast en de algemene teksten zijn geactualiseerd. Er zijn geen inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd in overige toelichtende teksten, aandachtspunten of criteria.

De inhoud van dit document is in oktober 2011 geactualiseerd. De belangrijkste wijzigingen in ten opzichte van de versie 1.1, datum 15 april 2009, zijn:

- Er zijn inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd in de toelichtende teksten met het oog op het toegenomen aantal gasproducten in de vorm van hernieuwbaar gas. Dit heeft ook geleid tot nieuwe inzichten in de duurzaamheidsaspecten van deze productgroep;
- Er heeft een inhoudelijke update van de onderbouwing van de criteria plaatsgevonden;
- Het ontwerp criteriumdocument Gas bevat een aangepaste minimumeis voor 100% compensatie van de broeikasgassen die door het gasverbruik vrijkomen in plaats van 75%;
- Er is een gunningscriterium ten aanzien van hernieuwbaar gas geformuleerd;
- Er is een facultatieve contractvoorwaarde opgesteld waarin opdrachtnemer in het geval van levering van hernieuwbaar gas jaarlijks een overzicht van afgeboekte gascertificaten dient te verstrekken.
- Naar aanleiding van het advies van VNO-NCW, MKB-Nederland, MVO-Nederland, De Groene Zaak en NEVI over Duurzaam Inkopen, zijn de volgende zaken aangepast:
  - Onder 1.2, Status en relatie met vernieuwing Duurzaam Inkopen, is een toelichting op het advies en de gevolgen voor het huidige document opgenomen.
  - De bewijsmiddelen zijn geschrapt en er is, alleen waar relevant, informatie over verificatie opgenomen in de toelichting voor de inkoper.
- De Sociale Voorwaarden zijn toegevoegd: in hoofdstuk 2 is de paragraaf sociale aspecten aangepast en in hoofdstuk 3 is, onder 3.2.4 Contract, een verwijzing opgenomen naar de generieke handvatten voor sociale aspecten.
- De algemene teksten zijn geactualiseerd. Er zijn verwijzingen naar de website van PIANOo toegevoegd.

Bijlage 2 Rekenvoorbeeld gunningscriterium

Voorbeeld gunningscriterium hernieuwbaar gas met behulp van waardetoekenning

In te kopen hoeveelheid aardgas	10.000.000 Nm3
Minimaal percentage hernieuwbaar gas ¹	1%
Max meerprijs hernieuwbaar gas ²	0,07 €/m3
Max beschikbaar extra budget ²	250.000 €

Gunningscriterium

beoordelingsbedrag = [totaalprijs levering gas] -/- [waardering volume hernieuwbaar gas]

- De opdracht wordt gegund aan de inschrijver met de laagste gunningsprijs.

- Indien de beste twee Inschrijvingen, op exact hetzelfde gunningsbedrag uitkomen, wordt de opdracht gegund aan de Inschrijver met het hoogste percentage hernieuwbaar gas (dit is NIET automatisch verwerkt in dit werkblad).

VOORBEELD beoordeling ontvangen Inschrijvingen

Inschrijvers	Gasprijs in € ³	% hernieuwbaar	prijs gas ⁴	korting hernieuwbaar ⁵	gunningsprijs	Ranking
Leverancier A	0,400	0,0%	€ 4.000.000	€ -	€ 4.000.000	3
Leverancier B	0,406	10,0%	€ 4.060.000	€ 70.000	€ 3.990.000	2
Leverancier C	0,410	1,0%	€ 4.100.000	€ 7.000	€ 4.093.000	5
Leverancier D	0,424	75,0%	€ 4.240.000	€ 250.000	€ 3.990.000	1
Leverancier E	0,430	100,0%	€ 4.300.000	€ 250.000	€ 4.050.000	4

1. Het gewenste minimaal te leveren percentage hernieuwbaar gas.

2. De maximale meerprijs, in euro's, die u wenst te betalen voor de levering van hernieuwbaar gas (per te leveren m³ hernieuwbaar gas). De meerprijs en het maximale beschikbare extra budget dient te worden gebaseerd op de marktprijs ten opzichte van klimaatgecompenseerd gas en op de ambities t.a.v. hernieuwbaar gas in relatie tot het beschikbare budget van de Aanbestedende Dienst.

3. De gasprijs betreft de totaal aangeboden leveringsprijs voor gas, inclusief de kosten voor klimaatcompensatie of hernieuwbaar gas, plus landelijk transport & diensten of regiotoeslag.

4. De totaal prijs van het geleverde.

5. Indien het aangeboden percentage hernieuwbaar gas lager is dan het minimale percentage hernieuwbaar gas, is de toegekende korting "0". Indien de berekende korting hoger is dan het maximale beschikbare extra budget, is de toegekende korting het maximale beschikbare budget.